

A pályamunka címe: A Széll Kálmán tér nevezetességei

Készítették: Háklár Nóra és Kocsis Dóra

Életkor: 16 év

Iskola: SZOI Vörösmarty Mihály Gimnázium

A munka befejezésének időpontja: 2012. március 24.

A Széll Kálmán tér nevezetességei

Mindig is érdeklődtünk az elődeinktől ránk hagyott építmények iránt. Igazi művészetnek tartjuk a régmúlt alkotásait. Ahányszor belépünk egy-egy épületbe, az elmeséli nekünk történetét. És ahhoz, hogy minden épület hangját hallhassuk, szülővárosunkban kell kezdenünk a kutatást.

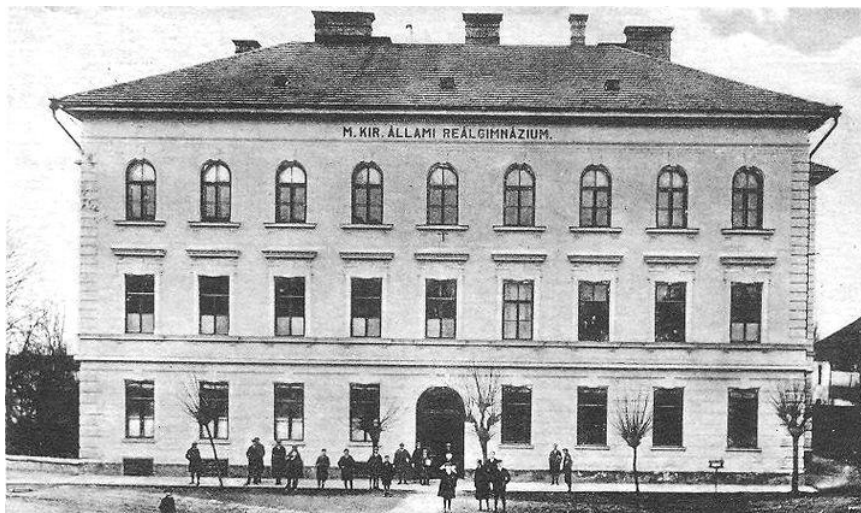
Városnéző sétánkat kezdjük a Széll Kálmán téren!

Köztudott, hogy 1895-ben a Piacz teret Széll Kálmán térre keresztelték hálából azért, mert a Vas megyében született politikus jó lokálpatriótaként támogatta a település fejlődését. A kommunista időszakban a Béke tér nevet viselte, mivel az egykori miniszterelnököt reakcióssá nyilvánították. 1989 után azonban visszakapta régi nevét.

A képen látható Krányecz házat a második világháború alatt bombatalálat érte, lebontották.
Helyén az Éva presszó (ma Centrál Kávéház) épült fel.

Széll Kálmán Szentgotthárdot is képviselte az országgyűlésben, támogatta a vasútépítést, a gyárak alapítását, az oktatás fejlesztését.

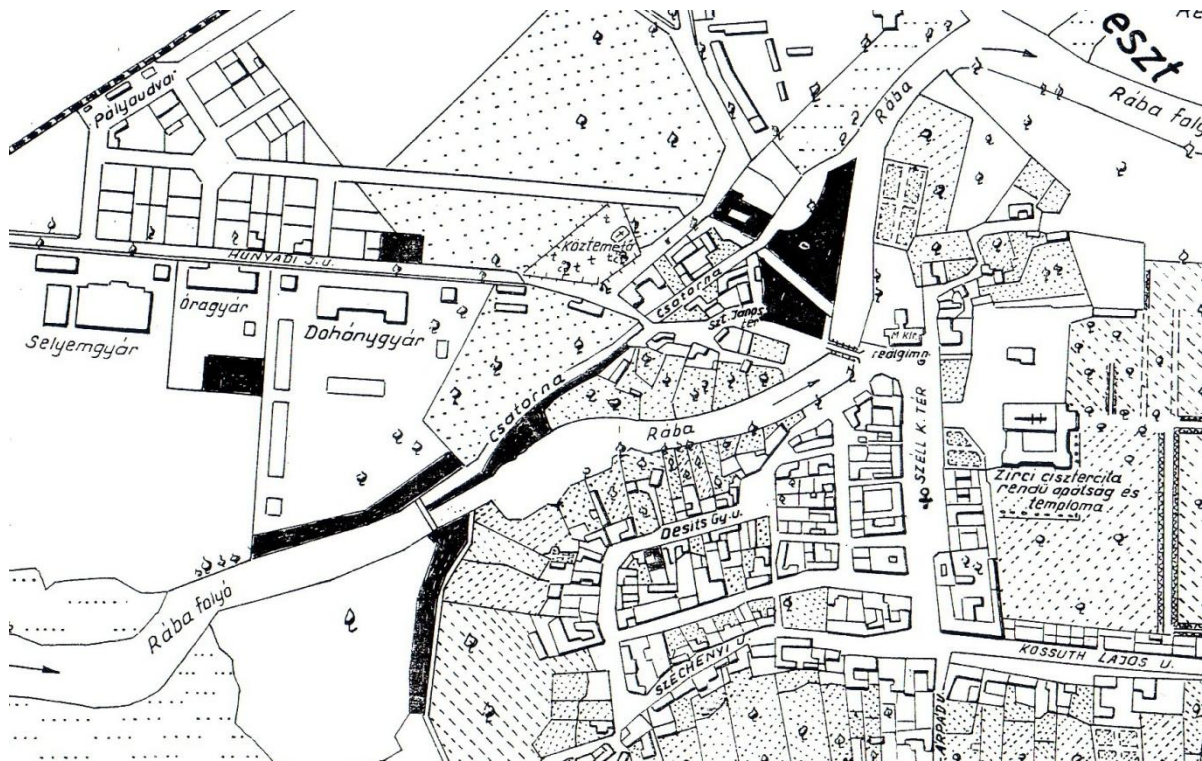
1895-ben épült a Magyar Királyi Állami Reál gimnázium Herczeg Zsigmond tervei alapján. Az intézménynek nagy szerepe volt a német- és vend anyanyelvű ifjúság elmagyarosodásában. Korábban fennállt a veszélye annak, hogy az ország e része elnémetesedik. 1947. december 9-én Németh Dezső javaslata alapján átnevezték Vörösmarty Mihály Gimnáziumra.

Az épület előtti elkerített részen állt a Háborús emlékmű

Így állítottak emléket a Szózat költőjének, valamint lányának, Vörösmarty Ilonának és férjének, Széll Kálmánnak, akinek tevékeny közreműködése nélkül az iskola soha sem épülhetett volna fel. Ezek mellett nem szabad megfeledkeznünk arról a nagy előrelépésről, mikor 1906-ban az iskola tanulói először érettségiztek Szentgotthárdon. A vitathatatlanul kulcsfontosságú építményt 1995-ben, építésének 100. évfordulóján felújították, és egyben kibővítették egy új szárnyal.

Vessünk egy pillantást Szentgotthárd 1900-as évbéli térképére, amelyen jól látszik az az állapot, amikor még nem haladt forgalmas út közvetlenül a Gimnázium falai mellett.

Az 1920-as évektől országos mozgalom indult el az első világháborúra emlékező emléktáblák és emlékművek állítására. Horváth Géza 1937-ben alkotta meg a Háborús emlékművet, amely eredetileg tér északi részén állt. 1973-ban azonban a Városi könyvtár sarkához helyezték, mert megnyitották az új Rába-hídhöz vezető utat. Ma már a Gimnáziummal szemben, az 56-os hősökre emlékező résszel kibővítve, egy tulipánfa árnyékában díszíti városunkat

A Római Katolikus Népiskola

A mai Móra Ferenc Városi Könyvtár épülete nagyjából egyidős a ciszterci rend Szentgotthárdon való letelepülésével. A hajdanán oktatásra használt római katolikus népiskolába az úgynevezett heiligenkreuzi korszak után 1878-ban beköltözött a hazafias szellem. A ciszterciek a magyarosításra törekedtek, és ennek eredményeképpen 1880-ban már minden tantárgyat magyarul tanítottak.

Az eredetileg földszintes iskolaépület két tanteremből, tanítói és segédtanítói lakásból állt, ahol a hazafias ciszterci papok és a világi tanítók laktak. 1954. augusztus 1-jétől már rendelkezésére állt az olvasóknak az 1960-ban a Kossuth Lajos utcából a Béke téri iskola földszintjére költözött könyvtár. 1990-től a gyermekkönyvtár is itt kapott helyet, mert az ipari iskola igazgatósági helyiségei felszabadultak.

Sétánkat folytatva a Nagyboldogasszony templom előtt találjuk magunkat. Ránézve erre a monumentális templomra, egyből lerí róla, hogy a barokk kor egy kiemelkedő ékköve. Szentgotthárd története a ciszterci rend megletelepülésével kezdődött. 1183-ban III. Béla francia szerzetesekkel megalapította az apátságot. Ettől kezdve két századon át, egészen 1391-ig erős fejlődésnek lehetünk tanúi. A monostorhoz hozzáépített apátsági templom a mai napig növeli városunk fényét. A barokk stílusú és 3000 ember befogadására alkalmas templomnak építését maga Róbert apát kezdte meg az 1605-ben felrobbantott templom romjain. A tízoltáros építmény hossza 50.3 méter, szélessége 12.5 méter, magassága 26 méter, a toronymagasság pedig 60.5 méter.

1779-ben Szily János, szombathelyi püspök szentelte fel. Számos szép művészeti szobrot találhatunk: bejáratától jobbra Szent Flórián oltárát, jobb felől Keresztelő Szent János és Páduai Szent Antal szobrát, továbbá Szent József oltárát. Mellette üveg koporsóban pihen Szent Vince vértanú.

Dorfmeister István 1795-96-ban készült festményén, amelynek eredetije a Magyar Nemzeti Galériában található Budapesten, jól látható a monostor képe.

Az alkotás előterében azt a történelmi pillanatot örökítette meg a barokk művész, amikor 1183-ban III. Béla király a Rába és a Lapincs összefolyásánál Szent Gotthárd tiszteletére és a ciszterci szerzetesek részére apátságot alapított. Célja az volt, hogy a vidék megművelésében és irányításában más vidéken bevált módszer szerint élen járjanak, és a vidéket bekapcsolják az ország vérkeringésébe. A Franciaországból behívott szerzetesek a korabeli legmodernebb technikákat honosították meg a földművelésben.

A jelenleg a plébániatemplom előtt látható Immaculata szobor a török ellen aratott győzelem 100. évfordulója alkalmából készült. A kora XVII. századi „győzelmes Mária” oszlopok szerényebb változata, ami egykor még a Piacz téren állt. 1852-ben és 96-ban restaurálták majd felszentelték. Szűz Mária ábrázolása a szokásos: lába alatt a földgömbön tekeredő kígyó – a bűn jelképe – és a holdsarló – az állhatatlanság jelképe –, feje fölött tizenkét-csillagos koszorú van. Felállításának történetét megörökítő tábla elveszett, de vélhetőleg készítője Braun József volt, aki 1765-ben „szentgotthárdi szobrász” –nak vallotta magát.

A Széll Kálmán tér a XX. század elején az Immaculata szoborral

A Polgármesteri Hivatal előtti parkban álló Széll Kálmán mellszobrot Kiss Tünde készítette 2002-ben. Ez a bronz alkotás állít emléket az egykori miniszterelnöknek.

Körutunk zárásaképpen megtekinthetjük III. Béla szobrát. Ezt 1983-ban alkotta meg Gömbös László szobrászmester, így állítva emléket az 1183-ban megtelepedő ciszterci apátság megalapítójának.

A fentiekben írtak rámutattak arra, hogy van miért büszkének lennünk Szentgotthárdra. Eddig minden nap mikor elsétáltunk ezen épületek előtt, teljesen természetes volt ottlétük, de most már megbecsüljük őket.

Források:

Molnár Piroska: Szentgotthárd a századfordulótól az ezredfordulóig

Molnár Piroska: Szentgotthárd város 15 éve

Szentgotthárd – Helytörténeti, művelődéstörténeti, helyismereti tanulmányok 1981.

Horváth Ferenc: A szentgotthárdi kaszagyár története (térképvázlat 1900-ból)

Vakarcs Kálmán: Szentgotthárd és környékének ismertetése

http://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=F%C3%A1jl:Bela_3.jpg&filetimestamp=20050924193511

<http://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=F%C3%A1jl:Sztgotth%C3%A1rd18.jpg&filetimestamp=20070729212939>

Köszönjük Horváth Zsuzsanna tanárnő és Enzsel István tanár úr segítségét!